

Metodické doporučení Krajského úřadu Ústeckého kraje pro tvorbu standardů kvality sociálně-právní ochrany

**dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
v platném znění**

Pro obecní úřady I. a II. typu

Ústí nad Labem 2014

Níže uvedená doporučení jsou určena pro obecní úřady (I. a II. typu), na kterých nejsou zařazeni zaměstnanci mající v náplni práce zajišťování sociálně-právní ochrany dětí buď na plný, nebo i jen částečný úvazek.

Obecní úřad je v souladu s ustanovením § 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, (dále jen zákon o SPOD) orgánem sociálně-právní ochrany. Výkon sociálně-právní ochrany dětí v plném rozsahu zajišťuje obecní úřad obce s rozšířenou působností – Magistrát města/Městský úřad

Obecní úřad je v souladu se zákonem o SPOD:

- podle § 10 odst. 1 písm. a) povinen vyhledávat děti uvedené v § 6 zákona (děti ohrožené, na něž se vztahuje sociálně právní ochrana); - tzv. vyhledávat ohrožené děti
- podle § 10 odst. 1 písm. b) povinen působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti;
- podle § 10 odst. 1 písm. c) povinen projednat s rodiči odstranění nedostatků ve výchově dítěte;
- podle § 10 odst. 1 písm. d) povinen projednat s dítětem nedostatky v jeho chování;
- podle § 10 odst. 1 písm. e) povinen sledovat, zda je na základě kontrolních oprávnění zamezováno v přístupu dětí do prostředí, které je z hlediska jejich vývoje a výchovy ohrožující;
- podle § 10 odst. 1 písm. f) povinen poskytnout nebo zprostředkovat rodičům na jejich žádost poradenství při uplatňování nároků dítěte podle zvláštních právních předpisů;
- podle § 10 odst. 1 písm. g) povinen oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 zákona;
- podle § 13 odst. 3 obecní úřad s rozšířenou působností může požádat příslušný obecní úřad, aby sledoval, zda jsou dodržována výchovná opatření, o nichž rozhodl;
- podle § 15 odst. 1 – ocitne-li se dítě bez péče přiměřené jeho věku, zejména v důsledku úmrtí rodičů nebo jejich hospitalizace, je obecní úřad povinen zajistit takovému dítěti neodkladnou péči; při zajištění této péče zpravidla dá přednost příbuznému dítěti. O uvedeném opatření neprodleně uvědomí obecní úřad obce s rozšířenou působností;
- podle § 32 odst. 1
 - a) zaměřuje svoji pozornost na využívání volného času těchto dětí,
 - b) zaměřuje svoji pozornost na děti vyhledávající styky s fyzickými osobami nebo skupinami těchto osob požívajícími alkoholické nápoje nebo návykové látky nebo páchajícími trestnou činností,
 - c) sleduje u dětí projevy nesnášenlivosti a násilí,
 - d) věnuje pozornost dětem z rodin s nízkou sociální úrovní,
 - e) zabraňuje pronikání nepříznivých sociálních a výchovných vlivů mezi ostatní skupiny dětí,
 - f) nabízí dětem programy pro využití volného času se zřetelem k zájmům dětí a jejich možnostem,
 - g) spolupracuje se školami, pověřenými osobami, zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.
- podle § 37 odst. 1 povinen učinit opatření k ochraně života a zdraví a zajistit uspokojování základních potřeb v nejnutnějším rozsahu včetně zdravotních služeb dítěti uvedenému v § 2 odst. 3 zákona (dítětem je ale v tomto případě cizinec), ocitlo-

li se takové dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny. O opatřeních neprodleně informuje obecní úřad obce s rozšířenou působností;

- podle § 51 odst. 3 písm. a) obecní úřad na vyžádání podává zprávy o poměrech dítěte, u něhož soud rozhodl o výchovném opatření;
- podle § 51 odst. 3 písm. b) doporučuje soudu osobu vhodnou stát se poručníkem a toto své doporučení oznamuje obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností;
- podle § 51 odst. 3 písm. c) podává obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností zprávy o poměrech dítěte;
- podle § 51 odst. 3 písm. d) podává státnímu zastupitelství zprávy o poměrech dítěte, u něhož soud na návrh státního zastupitelství v občanskoprávním řízení uložil ochrannou výchovu;
- podle § 56 vede „zjednodušenou“ evidenci a spisovou dokumentaci dle čl. 34 a 35 Směrnice MPSV čj.: 2013/26780-21 (ze dne 19. 9. 2013) o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace.

V Obecnímu úřadu není zařazen zaměstnanec, v jehož pracovní náplni je zajišťování výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Obecní úřad tvoří:

- starosta
- místostarosta
- ...

Úřední hodiny: ...

Podatelna:@

Při výkonu sociálně-právní ochrany dětí jsou orgány sociálně-právní ochrany povinny řídit se standardy kvality sociálně-právní ochrany, které jsou uvedeny v příloze č. 1 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 473/2012 Sb.:

1. Místní a časová dostupnost

- u obecního úřadu se nehodnotí.

2. Prostředí a podmínky

2a Výkon sociálně-právní ochrany je zajištěn v prostorách vhodných pro komunikaci s ohroženými dětmi a rodinami. Orgán sociálně-právní ochrany zajistí takové prostory pro výkon sociálně-právní ochrany, které představují odpovídající zázemí pro výkon sociálně-právní ochrany a jejichž kapacita odpovídá množství konzultací spojených s poskytováním sociálně-právní ochrany.

Výkon sociálně-právní ochrany je realizován v prostorách objektu obecního úřadu.

3. Informovanost o výkonu sociálně-právní ochrany dětí

3a Orgán sociálně-právní ochrany zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup či jiným vhodným způsobem vnitřní pravidla a postupy jím vytvořené za účelem naplnění těchto standardů kvality sociálně-právní ochrany při poskytování sociálně-právní ochrany.

3b Orgán sociálně-právní ochrany má zpracovány informace o rozsahu a podmínkách poskytování sociálně-právní ochrany, a to ve formě srozumitelné cílové skupině. Tyto informace jsou veřejně dostupné.

Vnitřní pravidla jsou uveřejněna na webových stránkách obce (nebo v prostorách obecního úřadu – např. na nástěnce) v rozsahu, v němž je výkon sociálně-právní ochrany zajišťován.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Pozn.: Na webových stránkách obce stačí stručná informace, že vnitřní pravidla jsou k dispozici na obecním úřadu.

4. Personální zabezpečení výkonu sociálně-právní ochrany dětí

V Obecním úřadu není zařazen zaměstnanec, v jehož pracovní náplni je zajišťování výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Obecní úřad tvoří:

- starosta
- místostarosta
- ...

Úřední hodiny:

Podatelna:@

5. Přijímání a zaškolování

Vzhledem k tomu, že v obecním úřadu není zařazen zaměstnanec, v jehož pracovní náplni je zajišťování sociálně-právní ochrany, není standard zpracován.

6. Profesní rozvoj zaměstnanců

Vzhledem k tomu, že v obecním úřadu není zařazen zaměstnanec, v jehož pracovní náplni je zajišťování sociálně-právní ochrany, není standard zpracován.

7. Prevence

7a Orgán sociálně-právní ochrany aktivně vyhledává a monitoruje ohrožené děti. Prokazatelně koordinuje, případně vytváří podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu.

7b Orgán sociálně-právní ochrany v rámci preventivních aktivit spolupracuje s dalšími fyzickými osobami, právníky osobami a orgány veřejné moci, zejména s orgány územní samosprávy, pověřenými osobami, poskytovateli sociálních služeb, zástupci škol a školských zařízení, Policií České republiky, Probační a mediační službou, soudem, státním zastupitelstvím, poskytovateli zdravotních služeb, případně dalšími fyzickými osobami, právníky osobami a orgány veřejné moci zúčastněnými na péči o ohrožené děti podle místních potřeb a podmínek. Všechny uvedené subjekty mohou jako formu spolupráce v rámci výše uvedeného zvolit tým pro děti a mládež.

Obecní úřad monitoruje dění v obci v oblasti aktivit pro děti (rodiny s dětmi či při společenských akcích). Při své činnosti úzce spolupracuje s Magistrátem města.../Městský úřadem a dále se subjekty, které svou činnost, zaměřenou na preventivní aktivity, realizují na území obce. Zejména se jedná o:

- Mateřská škola
- Základní škola
- Policie ČR (městská/obecní policie)
- Zdravotní středisko – pediatr MUDr...
- Mateřské centrum...
- Jiné subjekty např. poskytovatelé sociálních služeb

Tým pro děti a mládež nebyl ustaven. Z jednání se subjekty je vždy pořízen stručný záznam, který se ukládá v kanceláři starosty/místostarosty.

8. Přijetí oznámení, posouzení naléhavosti a přidělení případu

8a Orgán sociálně-právní ochrany jednotně postupuje při přijetí oznámení případu a jeho evidenci.

8b Každý případ orgánu sociálně-právní ochrany je posouzen s ohledem na jeho naléhavost.

8c Každý případ je přidělen konkrétnímu koordinátorovi případu. Koordinátor řídí průběh výkonu sociálně-právní ochrany u daného případu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zde je třeba uvést pravidla postupu pro přijímání (email, telefonicky, datová schránka, podatelna úřadu, vlastní zjištění při depistáži apod.) a evidenci jednotlivých případů – je třeba vzít v úvahu zákon o SPOD a Směrnici MPSV č.j. 2013/26780-21 ze dne 19. 9. 2013 upravující rozsah evidence a obsah spisové dokumentace. Dále se uvádí, komu se případ předává, kdo eviduje případ do rejstříku atd.

Je třeba uvést pravidla pro vyhodnocení naléhavosti případu – např. v případě ohrožení života a zdraví dítěte je neprodleně přijímáno opatření k zajištění dítěte (tj. poskytnutí zejména neodkladné péče dítěti) a kontaktován obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Pozn.: postup při přijímání oznámení bude obdobný jako v jiných oblastech. Např. oznámení přijímá starosta, příp. místostarosta nebo referent, kteří pak postupují dle pravidel obecního úřadu. Informaci a podnět ohledně možného ohrožení dítěte může obecní úřad obdržet rovněž od kterékoli fyzické osoby (§ 7 odst. 2 zákona o SPOD), anebo např. ze školy, od lékaře, policie či jiného subjektu. Na obecní úřad se může s žádostí o pomoc obrátit rovněž samo dítě, a to i bez vědomí rodičů (§ 8 odst. 1 zákona o SPOD).

9. Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte

9a Při jednání s klientem dodržuje orgán sociálně-právní ochrany základní principy výkonu sociálně-právní ochrany zejména

- respektuje individuální přístup ke všem klientům,
- vychází z individuálních potřeb každého klienta,
- podporuje samostatnost klientů,
- uplatňuje individuální přístup k potřebám každého klienta,
- motivuje k péči o děti,
- posiluje sociální začleňování klientů,
- důsledně dodržuje lidská práva a základních svobody,
- podporuje kontakt s přirozeným sociálním prostředím,
- informuje klienta o postupech používaných při výkonu sociálně-právní ochrany.

9b Orgán sociálně-právní ochrany zajišťuje služby potřebné pro jednání s osobami se specifickými potřebami, nebo má dojednanou spolupráci s fyzickými osobami a právníckými osobami, které tyto služby zajistí externě.

Zaměstnanci obecního úřadu znají a při výkonu sociálně-právní ochrany respektují Listinu základních práv a svobod, Úmluvu o právech dítěte, obecná ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, atd.

V případě osob se specifickými potřebami jsou využívány veškeré dostupné formy komunikace, k jednání jsou přizváni zástupci právníckých či fyzických osob, které jsou schopny komunikaci facilitovat (zejm. se jedná o tlumočníky do znakové řeči, podpůrce osob apod.).

10. Kontrola případu

10a Orgán sociálně-právní ochrany zajišťuje pravidelnou kontrolu případů.

Obecní úřad má stanovená pravidla pro kontrolu případů při výkonu sociálně-právní ochrany dětí (lze doplnit odkaz směrnice úřadu). Kontrola je prováděna dle potřeby a četnosti případů řešených v rámci výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

11. Rizikové a nouzové situace

11a Zaměstnanci zařízení v orgánech sociálně-právní ochrany k výkonu sociálně-právní ochrany jsou připraveni na výskyt rizikových a nouzových situací a jsou prokazatelně seznámeni se situacemi, které mohou nastat v souvislosti s výkonem sociálně-právní ochrany včetně postupů při jejich řešení.

Je třeba definovat rizikové situace – např. riziko zranění zaměstnance při zajišťování opatření ve prospěch dítěte podle § 15 a 37 zákona – a popsat způsoby řešení (např.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

agresivní klient – jednání s ním se účastní minimálně dva pracovníci nebo je přivolána městská či státní policie atd.).

12. Dokumentace o výkonu sociálně-právní ochrany dětí

12a Orgán sociálně-právní ochrany uplatňuje systém zpracování, vedení, evidence a archivace dokumentace, včetně vedení elektronické dokumentace v informačním systému sociálně-právní ochrany dětí o klientech a dalších osobách.

12b Záznamy orgánu sociálně-právní ochrany jsou vedeny takovým způsobem, aby byly srozumitelné pro klienta.

O dětech, které jsou zařazeny v evidenci obecního úřadu, vede Obecní úřad.... spisovou dokumentaci dle § 56 zákona č. 359/199Sb. a čl. 34 a 35 prováděcí Směrnice MPSV č.j. 2013/26780-21 ze dne 19. 9. 2013.

Pozn.: Jedná se o jednoduchou evidenci a spisovou dokumentaci dětí, jímž obecní úřad ve své působnosti poskytl pomoc a ochranu. Podrobnosti jsou uvedeny ve Směrnici MPSV.

13. Vyřizování a podávání stížností

13a Orgán sociálně-právní ochrany má zpracována pravidla pro podávání, vyřizování a evidenci stížností v podobě srozumitelné pro všechny klienty.

13b Orgán sociálně-právní ochrany informuje klienty a další osoby o možnosti podat stížnost, a to způsobem srozumitelným klientům a dalším osobám.

Zde je třeba uvést informaci o pravidlech pro podávání, vyřizování a evidenci stížností. Pravidla jsou k dispozici na webových stránkách obecního úřadu a k dispozici přímo na obecním úřadu.

14. Návaznost výkonu sociálně-právní ochrany dětí na další subjekty

14a Orgán sociálně-právní ochrany zprostředkovává a doporučuje klientům služby jiných fyzických a právnických osob podle jejich potřeb, a to v souladu s cíli podpory stanovenými v individuálním plánu ochrany dítěte.

Obecní úřad zde úzce spolupracuje s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, který je klíčovým článkem v soustavě orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Může též doporučit služby např. poskytovatelů sociálních služeb nebo osob či organizací, které mají pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz